Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...най 1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 62 (14082) | 1973 оной мартын 15, четверг | Сэн 2 мүнгэн

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫН ШИИДХЭХЫ ҮЕ

Үнеэдэй шэмэ дээшэлүүлхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохо. Тугал, хурьгадаа бүрин hайнаар томо болгохо. Үбhэ тэжээлээ гамтайгаар гаргашалха.

ОРОЛДОЖОЛ БАЙНАБДИ

...най малшад үбэл... hайнаар үнгэргэжэ, ...мяха, hү худалдаха ...болзорhоонь урид ...тула оролдожо байн... ...таяа үхэршэдэй, га... ...най ажалынь ураг... Манай Калининай нэ... колхоз байгша оной ...хахадта 620 цент... ...гүрэндэ тушааха ... 381 центнерээр үлүүлбэ. Сидор Николаевич Иванов харууhалжа байhан шахамал бүхэнөө 370 килограмм болгоо. Мүн гахайшан Семен Ведерников ехэ амжалта туйлажа шадаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

hаалишадаймнай ажал баhал урагшатай. Хэрбээ нёдондо жэлдэ ажахымнай сүүдхын туршада 18 центнер hү гүрэндэ тушаадаг байбал, мүнөө худалдалгаяа 4 центнерээр үлүүлнэбди. Хахад жэлэй туршада hаалишаднай 3500 центнер hү гүрэндэ худалдаха түсэбтэй юм. Июнь hарын тэнгээр түсэбөө дүүргэхэ гэhэн зорилго урдаа табинхайбди. Февраль hарын дүнгөөр hаалишан, правлениин гэшүүн Варвара Парамановна Тимофеева үнеэн бүриhөө 270 килограмм hү haaжa, социалис мүрысөөндэ онсо шалгарба. hаалишад Анна Белых, Александра Федорова, Федора Павлова гэгшэд үнеэн бүриhөө 250 килограмм hү haaжa абаа. Манай колхоз мүнөө үедэ 1500 центнер hү гүрэндэ тушаагаад байна. hаалишаднай хараалhан түсэбөө болзорhоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй.

В. ИВАНОВ,
Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Бэшүүрэй аймаг.

...АЛША ...ЫН ...МЭЛЗЭЛ

...Цыретарович Пама... ...ргаастайн hүнэй фер... ...бэдэхи жэлээ hаали... ...ажаллана. Энэ хуга... ...хэр Памажапов ажа... ...дүршэлтэй hаалиша... ... батаар оронхой. ...жэлдэ Доржо Цы... ...харууhалжа байhан ...бүриhөө 3650 килограмм ..., аймаг дотор дэл... ...социалис мүрысөөндэ ...гараа.

...совхозой дүй дүр... hаалишанай ажал ту... ...хоноор хөөрэжэ үгэ... ...лжа абаhан ажалдаа ...гатайгаар хандадаг ... hанаhандаа хүрэдэг ...даа. Доржо Цырета... ...лаhан амжалтаараа ...амардаггүй, урагшаа ... хүнүүдэй нэгэн юм. ...най ёhотой бэрхэ hаа... ...болобо. Абаhан уял... ...нэрэтэй солотойгоор ... тула бүхы шада... ...аргадаг. hайнаар хү... ...манаашье уряалдаг» ... хүдэлдэг hаали... ...манда хэлэбэ.

— Үнеэдээ hайнаар харууhалжа шадаа haa, hанаhандаа хүрэхэш. Мал бүхэн өөрын онсо шэнжэтэй байдаг юм. Тэрэнииень мэдэхэгүй hаалишан гэжэ байдаггүй. Ямар үнеэмни хэзээ шэргэхэб, хэдыдэ тугаллахаб гэжэ hайн мэдэхэ хэрэгтэй гэжэ hанадагби. hая тугаллаhан үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн haaxa хэрэгтэй,—гэжэ Доржо Цыретарович манай асуудалда харюусаба.

Нүхэр Памажапов 16 үнеэ харууhална. Мүнөө тэдэнэйнь 13-ниинь hаагдана. Үлэгшэ гурбаниинь мүнөө hарада туталлаха юм. Сүүдхын туршада 135 — 140 килограмм hү haaжa, суг хүдэлдэг нүхэдтөө ёhотой жэшээ харуулна. Доржо Цыретарович февраль hарада үнеэн бүриhөө 230 килограмм hү haaжa абаба. Памажаповай хани нүхэр Дарима Цыреновна тус фермэдэ техник-үрэжүүлэгшээр ажаллана. Үнеэн бүриhөө тугал абадаг дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэ юм. Энэ ажалша бэрхэ бүлэ Буряадай АССР-эй алдарта ойн баярые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэhэн зорилго урдаа табинхай.

Б. ШИРЕТОРОВ.

Сэлэнгын аймаг.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД

СҮҮДХЭДЭЭ 1117 ГРАММААР НЭМЭЭНЭ

Дээдэ-Тайлсын совхозой гурбадахи отделениин малшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй үнгэрэгшэ hарын дүнгүүд hаяхан согсологдобо. Эндэ даажа абаhан 39 тугалай тус бүриин шэгнүүрые 1117 граммаар нэмээhэн тугалшан Мария Хайрутдинова эрхимлээ.

hҮ hААЛИЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Үдын совхозой hаалишад хоорондоо мүрысэдэг заншалтай. Жэшээлхэдэ, тус совхозой мүрысэжэ байhан гурбан отделениин 28 hаалишадай үнгэрhэн hарын дүнгүүд гаргагдажа, үнеэн бүриhөө 235 килограмм hү haahaн, Х. Ошорова, Х. Фахуртдинова гэгшэд түрүүлжэ гараба. Хоёрдохи hуурида гараhан Н. Зайнулина, В. Хлюпина, Г. Закирова гэгшэд 216-232 килограмм hү haahaн байна.

Мүнөө тус ажахын hаалишад үнеэн бүриhөө 2200-2400 килограмм hү haaxaap абаhан уялгаяа дүүргэхын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хори.

ЕХЭЭР НЭМЭЭНЭ

«Комсомольский» совхозой малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоhон тухайгаа мэдүүлhэн юм. Үнгэрэгшэ hарада ажахын үхэршэд габшагай бэрхээр ажаллажа гараа. Залуу малшан Григорий Гончиков харууhалжа байhан үүлтэртэ 30 хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхын туршада 950 граммаар нэмээжэ абаба. Ажахын дүй дүршэлтэй малшадай нэгэн Буда Санжиевич Бальжановай ажалынь мүн урагшатай.

Виктор, Александра Картышевтанай харууhалжа байhан гунжад тобир тарганууд. Энэ ажалша бэрхэ бүлэ Орловско областьhоо 1972 оной ноябрь hарада нүүжэ ерэhэн юм. Түрэл нютагтаа малшанаар хэдэн жэлэй туршада ажаллаhан намтартай.

Ажахын малшад харюусалгатай хаhаяа hайнаар үнгэргэжэ, үбэлэйшье hаранuудта үхэр малайнгаа шэгнүүрые ехээр нэмээжэ абаха гэhэн зорилготой ажаллана.

А. БАБУШКИН.

Яруунын аймаг.

hААЛИШАДТАА ТУhАЛБА

Манай совхозой hаалишад малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсонхой юм. Январь hарада hаалишаднай габшагай бэрхээр ажаллажа, hү haaxa түсэбөө 324 центнерээр үлүүлээ. Нёдондопой энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, hү hаалимнай 237 центнерээр дээшэлээ. Үнгэрэгшэ hарада Харбяангуудай фермын hаалишад совхоз соогоо түрүү hуурида гараба. Тус коллектив үнеэн бүриhөө hарын туршада 187 килограмм hү haaжa абаа. Ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ hаалишад эндэ олон юм. Содбо Габаева, Радна Балданова, Любовь Арбалжинова, Янжит Гоболоева болон бусад үнеэн бүриhөө 200 килограмм, тэрэнhээшье дээшэ hү haaжa абаба. Үнгэрэгшэ hарын дүнгөөр hаалишан Содбо Габаева суг хүдэлдэг нүхэд соohoo онсо шалгараа. Энэ нүхэрнай харууhалжа байhан үнеэдhээ энэ хугасаада 3500 кулограмм hү haaжa, Саянай совхоз соо түрүүлбэ.

Тус ажахын hаалишад болон малшадай үнгэрhэн жэлдэ haahaн hү, гүрэндэ худалдагдаhые хаража үзэхэдэ совхозой олзо доходой 30 процентые эзэлнэ. hайн шанартай hү гүрэндэ худалдаhанай ашаар совхоз 400 мянган түхэригөөр олзотоо. hү hаалиин фермэнүүдтэ 85 hаалишад хүдэлнэ. hаалишан бүхэнэй даажа абаhан ажалдаа эрхим hайнаар хандаhанай ашаар Саянай совхоз нимэ hайн үрэ дүн туйлажа шадаа гэжэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Ехэ hүнэй түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Нугын фермын hаалишан Дулма Доржиевна Тубанова жэлэй туршада эрхимлэжэ, «Рассвет» телевизорээр шагнагдаа. Хоёрдохи hуурида гараhан Ринчин Цыреторовна Хапхарановада ВДНХ ошохо путевко барюулагдаа. Фермэ даагшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ парткомой гэшүүн Аюша Жадамбаевич Сотников нэгэдэхи hуурида гараа. Нугын фермэдэ жэлэй туршада үнеэн бүриhөө 2030 килограмм hүн абтаhан юм. Ажалаа hайнаар эмхидхэhэнэй, hү hаалияа дээшэлүүлhэнэй түлөө Аюша Жадамбаевич «Восход» мотоциклаар шагнагдаа.

Ажахын hаалишад хараалhан түсэб даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотой. Тэдэнэр Буряадайгаа АССР-эй тогтоhон алдарта 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэhэн зорилго урдаа табинхай. hаалишан бүхэн социалис мүрысөөнэй дүримтэй танилсанхай. Социалис мүрысөөндэ илажа гараhан малшадай хүндэлэлдэ ажалай алдар солын туг үргэгдэхэ, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха юм.

hаяхан совхозой управлениин хүдэлмэрилэгшэд, барилгашад воскреснигтэ хабаадажа, hаалишадта 250 кубометр түлеэ бэлэдхэбэ. Хамта дээрээ ная гаран хүн хабаадаа. Үдэрэй туршада тэдэнэр эды шэнээн түлеэ отолжо, hүнэй фермэнүүдтэ зөөбэ. МТМ-эйн хүдэлмэришэд Сэрэн Баторов, Леонид Попов, гаражые даагша Петр Иванов, мэргэжэлтэд Борис Зайганов, Владимир Айдаев болон бусад онсо шалгараа. Түлеэ зөөлгэдэ трактористнууд Сергей Сыренов, Николай Ангархаев болон бусад hайнаар ажаллаhан байна.

В. СЫРЕНОВ.

Түнхэнэй аймаг.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИИН ИТАЛИИН КОММУНИС ПАРТИИН ДЕЛЕГАЦИТАЙ ХЭhЭН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй делегациин ба ИКП-гэй Генеральна секретарь нүхэр Э. Берлингуэр түрүүтэй Италиин Коммунис партиин делегациин хоорондо үнгэргэгдэhэн хөөрэлдөөнүүд мартын 13-да Кремль соо үргэлжэлүүлэгдээ.

Хоёр партиие hонирхуулhан асуудалнуудые делегацинууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэлhэн байна.

Хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай хамтын коммюнике тунхаглахые хэлсэгдээ.

(ТАСС).

ЭКОНОМИСТ-АГРАРНИГУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономико ба эмхидхэлэй талаар бүхэсоюзна зүблөөн мартын 13-да Москвада нээгдэбэ. СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, ВАСХНИЛ, хүдөө ажахын экономикын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институт энэ зүблөө зарлаhан байна.

1971—1972 онуудта хэгдэhэн экономическа шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүд, 1973 — 1975 онуудта иимэ шэнжэлгэнүүдые саашадань hайжаруулха зорилгонууд зүблөөн дээрэ хэлсэгдэхэ. Эрдэм ухаанда үндэhэлэн хүдөө ажахые эрхилхэ, аграрна экономикын бусад шухала асуудалнуудаар элидхэлнүүд хэгдэхэ.

(ТАСС-ай корр.).

Апрелиин 21-дэ коммунис субботник

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ҮДЭР

МОСКВА. Апрелиин 21-дэ — коммунис субботнигой үдэр Москвадахи Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автозаводой коллектив «Москвич» тухэлэй 500 автомобиль, үхибүүдэй педальтай 510 автомобиль, силос хуряадаг «Вихрь» түхэлэй комбайнай шухала узелнүүдые, агрегадуудые, олон мянгаад түхэригэй запас часть, үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха юм.

Заводой хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаа. Инструментальна цехэй үрэмдэгшэ В. Карпов митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, апрелиин 21-дэ ажалай эгээн үндэр бүтээсэ туйлажа, энэ үдэрые габшагай ажалай үдэр болгоё гээд заводойнгоо хүдэлмэришэдтэ хандаба.

— Энэниие туйлахын тула манай заводой хүдэлмэришэн бүхэн нормоёо холо үлүүлэн дүүргэхэ зэргэтэй, — гэжэ тэрэ хэлээ.

Арьбалhан материалаараа субботнигой үедэ ажаллахые предприятиин коллектив шиидэбэ, Олоhон мүнгэ зөөриеэ түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй жасада оруулха байна.

***

БЕЛГОРОД. Курска сурангата аномалида эгээн ехэ «Кмаруда» комбинадай горнягууд Москвагай автозаводойхидой үүсхэл дэмжэн, В. И. Ленинэй түрэhэн үдэрые габшагай ажалаар угтахые шиидэбэ. Апрелиин 21-дэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлахые уялгалаа.

— «Улаан субботын» үдэр 12 эшелон металлургическа түүхэй эд малтан абажа, ломенщигуудта эльгээхэбди. Энэ даабариhаамнай нэгэ эшелоноор ехэ, — гэжэ комбинадай парткомой секретарь И. Проскурин хэлэбэ.

Апрелиин 21-дэ хүдэлхэгүй байhан горнягууд түмэр зам заhабарилхаяа, заводойнгоо оршон тойронние сэбэрлэхэеэ, модо hөөгүүдые hуулгахаяа гараха байна. Арьбалhан электрын элшэ хүсөөр субботнигой үдэр ажаллахые шиидхэгдээ.

***

КАЛИНИНГРАД. Калининградай загаhанай консервын комбинадай коллектив апрелиин 21-дэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха юм. «Улаан субботын» үдэр комбинадай хүдэлмэришэд арьбалhан түүхэй эдээрээ 80 мянган баанха консервэ гаргахые хараална.

Калининградай «Стройдормаш» заводой коллектив москвагайхидай үүсхэл дэмжэжэ, энэ үдэр арьбалhан материалаараа, элшэ хүсөөрөө хүдэлжэ, ехэ продукци гаргаха байна. Энэ үдэр 3.500 түхэриг түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулагдаха.

Москвагай И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой коллективэй патриотическа үүсхэлдэ Калининградай областиин бусад предприятинууд халуунаар харюусаа. Хүдэлмэришэд, алба хаагшад габшагайгаар ажаллажа В. И. Ленинэй түрэhэн үдэрые габшагай ажалаар угтахые шиидэбэ.

***

ЯКУТСК. Апрелиин 21-дэ коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн москвагайхидай патриотическа үүсхэлые «Якуталмаз» гэжэ нэгэдэлэй «Иреля» прискын 201-дэхи драгын экипаж Яхад орондо түрүүлэн дэмжээ. Алмаз абагшад түхэреэн сүүдхын турша соо элhэ хайр угаадаг байhан дээрэhээ драгын коллектив нүүдэл фабрикын капитальна заhабарилгада хүдэлжэ, олоhон мүнгөө түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулха байна.

«Айхал» руднигай горнягууд, Удачный hууринай барилгашад ба бусад коллективүүд москвагайхидай үүсхэл мүн лэ дэмжэбэ.

(ТАСС-ай корр.).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Е. П. НЕНАШЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна органуудта олон жэлэй туршада hайнаар ажаллаhанайнь түлөө КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой хоёрдохи секретарь нүхэр **Ненашев** Ефим Павловичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной мартын 13.

...0—1000 ...РАММААР

...ын аймагай «Родина» колхоз байгша оной ...hара соо 1150 центнер мяха гүрэндэ тушаа... ...хахад жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэhэн ...

...ахын дүй дүршэлтэй болоhон малшан гэжэ ...суурхадаг Иван Георгиевич Иванов 150 бу... ...тобир тарганаар харууhалжа байна. Мэдээжэ ...бурууннуудайнгаа толгой бүриинь шэгнүү... ...сүүдхэдээ 900—1000 граммаар нэмээжэ, кол... ...гоо эрхим дүн туйлана.

...ГАГ ДЭЭРЭ: «Родина» колхозой тугалшан ...Георгиевич Иванов; тэрэнэй буруунууд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Репортаж

ХОНХОР-НУГЫН ХОНИШОД

Сүхын гол дээрэ саhатай бордоhотой үдэр байба. Мөөрөөшын совхозой түбhөө гараад, Сүхэ голой мүльhэн дээгүүр ябажа, бага зэргэ тоорин, Хилганта хүрэгдэбэ. Тодорхоевагай отарада ошохо зам hурагшалхадамнай, талаан болоходоо тэрэ отделениин малай эмшэн Юможапова Рая дайралдажа, газаршалан бидэниие үдэшэжэ үгөө.

Суута хонишоной отарын байрлаhан газар Хонхор-Нуга гэжэ нэрэтэй. Нээрээшье хонхор газар. hалхигүй нам. Зүүн талаhаа нарhан тужа, нүгөө тээhээ hөөг бургаlhaap хүреэлэгдэhэн. Хонидой дулаан байра, хорёо хүhамагууд. Үбhэ, hолоомоной сомоонууд, бусад тэжээлэй складууд. Хонишодой байра—олон сонхотой томо байшан. Совхозой түб, отделениhээ нилээд холо үбэлжэдэг энэ отарын коллектив, ахалагша хонишон Б. Ж. Тодорхоева, туhалагшадынь—өөрынь хүбүүн Виктор Тодорхоев Баатар Иванов хоёр. Энэ үедэ туhалалсажа байhан—хурьга абагшад: Люба Зандакова, Серафима Тодорхоева (ахалагша хонишоной басаган), Галя Цыдендамбаева, Василий Ранзаев.

Гэртэ ороходомнай уужам, hаруул. Радиоприемник хүнхинэжэ, Москваhаа дамжуулга ябажа байба. Стол дээрэнь газетэ, журналнууд, транзисторна радиоприемник табяатай. Малай түл абалга, үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ тухай уряалhан плакадууд, хонишодой абаhан 1973 оной социалис уялганууд болон хони, хурьгадаа эдеэлүүлхэ үдэр бүриин рацион, hара соо гаргашалха тэжээлэй нормо—эдэ бүгэдэ эли тодоор бэшэгдэжэ, гэр соонь үлгөөтэй байна.

Ахалагша хонишон Бадмасу Жамсарановна бидэниие угтажа мэндэшэлбэ. Бурлад ёhoop, амгалан hайн байhанаа асуулдан, ажабайдал, хүдэлмэри болон холо ойрын hонин тухай хөөрэлдэнэбди.

— Хониднай тарган, хурьгад hайнаар абтажа байна,—гэжэ нүхэр Тодорхоева хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.—Февраль hapahaa хурьгад гаража эхилээ hэн. 710 эхэ хониндтойбди. Мүнөө 696 хурьга абаад, гарзагүйгөөр харууhалжа байнабди. Үшөө 30—40 хонин түрэхэ. 100 эхэ хонин бүриhөө 100-haa доошо бэшэ хурьга түлжүүлхэ гэhэн социалис уялгатайбди. Туhалагшаднай бултадаа залуушуул, комсомолшууд. Оролдосотой бэрхэ залуушуул.

Малайнь байрада ошожо, хони, хурьгадыень хараабди. Үдэшын эдеэлгэ, хүхүүлгэнэй үе. Хони, хурьгадай маараалдаан, шууяан. Хурьгадынь томо, тарган. Хурьгашан залуу басагад гүйлдэжэ ябаад лэ хурьгадаа эхэдэнь табижа, хүхүүлнэ. Эхэ хонид, хурьгадынь бүлэг бүлэгөөрөө тусхай таhалгануудта хаалгатай.

Залуу хурьгашад ажалайнгаа амжалтаар баяртайнууд. Люба Зандакова 140, Сара Тодорхоева—149, Гала Цыдендамбаева—145, Вася Ранзаев — 121 хурьга тус бүридөө абаhан байна.

— Үбhэ тэжээл урда жэлэйхиhээ багашаг. Тиимэhээ бии байhан тэжээлээ гамтайгаар, нарин нягтаар гаргашалнабди. Өөhэдынгөө хүсөөр нарhанай шэлбэhэ, модоной мүшэр бэлдэжэ, тэжээлдэ нэмэри болгон хэрэглэнэбди,—гэжэ хонишод хэлэнэ.

Хашаанайнь газаагуур шэлбэhэ, мүшэр элбэгээр асарагдаhан байна. Үдэрэй игаабарида хонидоо гаргажа бэлшээдэг юм ха.

Энэ отарын хонишод 1965 онhоо эхилэн, даажа абаhан 120 гектар сабшалантай. Тэрэнээ жэл бүри өөhэдөө шэбхэ гаргажа тараана, ургасыень дээшэлүүлхын түлөө оролдоно. Мүн өөhэдынгөө хүсөөр, hургуулиин hурагшадай звеногой туhаламжатайгаар ургасыень хуряажа абадаг заншалтай. Бороотой жэлдэ тэрэ сабшалангhaaнь 1500—1700 центнер үбhэн абтадаг юм. Харин нёдондо жэл ган байгаа, бага үбhэн абтаа.

— Энэ сабшалангаа өөhэдөө эзэн ёhoop харууhалаад, үтэг шэбхэ зөөгөөд, модо шулууень сэбэрлээд байбал, ургасань hайн байха. Тиигээд үшөө өөhэдөө, hурагшадай туhаламжатайгаар ургасыень хуряажа абаха гээшэ тон ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, өөhэдтөө хэрэглэхэ үбhөө hайнаар, ехээр суглуулхын түлөө оролдон, hогооборишье үлөөнгүйгөөр, эрхим шанартайгаар хуряажа абадаг байнабди,—гэжэ нүхэр Тодорхоева мэдүүлнэ. — Минии hанахада, отара бүхэндэ сабшалангай газар тусхайлан даалгажа үгэбэл тон ехэ ашагтай байха. Энээниие заншал болгохо хэрэгтэй гэжэ бодогшоб. Энэ хүсэлөө аймагайнгаа бүхы хонишодто хэлэхэ hанаатайб...

Мөөрөөшын совхозой түрүү хонишон Бадмасу Жамсарановна Тодорхоева даапан отарынгаа малые hайнаар, тобир тарганаар үбэлжүүлэн, абаhан хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байхаhаа гадна, аймаг доторoo мал hүрэгөө саашадань улам олошоруулха, үбhэ тэжээлэй баазые яабал үшөө ехэ болгохо тушаа арга боломжонуудые бодомжолно.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ орлсоhон Хонхор-Нугын хонишод юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ ажалай ехэ амжалта туйлан, түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө габшагайгаар ажаллажа байна.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай корр.

Хяагтын аймаг.

МYРЫСӨӨН—БYГЭДЫЕ ЭЛСYYЛХЭ ХYСЭН

«Социалис мурысоонэй эмхидхэлые улам саашадань hайжаруулха тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол [illegible] КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Совбдэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоолнууд [illegible]

Буряад АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн [illegible] Манай газетын редакциин журналистнуудтай болоһон энэ [illegible] социалис мурысоонэй асуудалнуудта зорюулагдаһан [illegible] Тус уулзалгын үедэ болоһон [illegible] доро үгтэбэ.

УРМАШУУЛГЫН АША YРЭ

КПСС-эй Зэдын райкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша И. Е. Гармаев:

— Манай аймагай хонишодой дунда социалис мурысоон hайнаар эмхидхэгдэжэ [illegible] 100 эхэ хонин бүриһөө 100 тарган хурьга абажа [illegible] 1970 ондо — 61, 1971 ондо — 59, 1972 ондо — 70 хонишон 100 [illegible]

[illegible]

Саг дарыдань дэмжэхэ

КПСС-эй Сэлэнгын райкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша И. П. Шмыков:

— Сэлэнгын аймагай партийн организаци [illegible]

ХYТЭЛБЭРИЛЭГШЭД, МЭРГЭЖЭЛТЭД — МYРЫСӨӨ ЭМХИДХЭГШЭД

КПСС-эй Хяагтын райкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша С. Ч. БАДМАЕВ:

[illegible]

ОЛОНДО МЭДЭЭЖЭ ЮЛГОhОНОЙ АШААР

КПСС-эй Тункэный райкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша А. Т. МЕЗЕНЦЕВ:

— Манай аймагай партийна организаци социалис мурысоонэй [illegible]

БYГЭДЫН ШАДАБАРИ БОЛОГ ЛЭ

КПСС-эй Советскэ райкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша Ю. М. БАТУЕВ:

— Бүтээн гаргаһан продукциин шанарые [illegible]

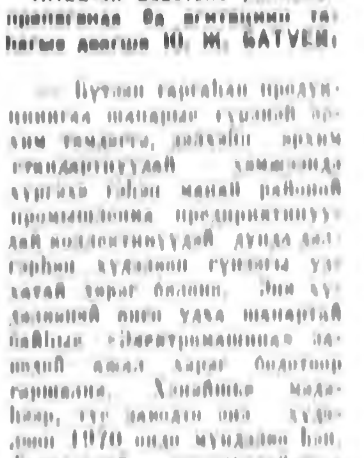
ЭМХИДХЭЛ ШУХАЛА

КПСС-эй Кабанскын райкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша С. Н. Шабаев:

— КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совбдэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Социалис мурысоонэй эмхидхэлые саашадань hайжаруулха тухай» [illegible]

YДЭР БYРИИН АНХАРАЛ

КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда ба агитацин таһагые даагша Ц. Г. ЗАМБАЛАЕВ:

— КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совбдэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай [illegible]

«Ажалай бүтээсэ али болохоор дээшэлүүлхэ, нийтын үйлэдбэринэ ашаг үрэ ехэтэй болгохо—ажалай [illegible] гашануудые бага болгохо, түүхэй эд ба материалай ноосэ гамнаха, тэрэниие үрэ ехэтэйгээр хэрэгл[illegible] продукциин шанар hайжаруулха, үйлэдбэриин фонд ба капитальна hомололго зүбөөр ашаглаха хэ[illegible] ажалшадай эдэбхи үүсхэл зорюулха гээшэ социалис мурысоонэй гол шэглэл болохо ёhотой».

(«Социалис мурысоон саашадаа улам hайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолһоо)

БАЙГАЛ ОМОЛЁОРОО СУУРХАНХАЙ

талыень тооложо бараагүй. «Байгал нуур соо 50 янзын загаһан үдэнхэй», — гэжэ энциклопеди дотор хэлэгдэнхэй байдаг. Тэдэнэй эгээл олониинь, эгээл мэдээжэнь омоли юм.

Тус загаһан үнгэрэгшэ зуунай дүшөөд онуудай үеэр илангаяа ехээр баригдажа, жэлдээ 80 мянган центнертэ хүргэгдэһэн байна. Тэрэнһээ хойшо омоли жэл бүри багаар баригдадаг болоо. Юундэ тэрэнэй нигэжэ үсөөрһэн тухай хэдэн зуугаад, (мянгаадташье хүрэһэн байхадаа ядахагүй) статьянууд толилогдоһон, шэнжэлгэнүүд хэгдэһэн байха юм. Зүгөөр омоли загаһанай үсөөрһэнэй шалтагаанууд «Байгал шадарай байгаалиин баялигуудые хамгаалха ба зүбөөр ашаглаха нэмэлтэ хэмжээ ябуулганууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дотор эли тодоор элирүүлэгдээ һэн. «1971—1975 онуудай туршада загаһа үсхэбэрилгын заводуудые олошоруулха, бии байһан заводуудые шэнэлэн үргэдхэхэ», — гэжэ тэрэ тогтоол дотор хэлэгдэнхэй.

Эндэ харуулагдагша карта дээрэ тус заводууд треугольнигуудаар тэмдэглэгдэнхэй. Тэдэнэр Байгалда шудхадаг голнуудай адагта оршоно.

— Байгалай омоли дүрбэн түрэлэй боложо хубаардаг. Түрэл бүхэниинь өөрын шэнжэтэй, өөрын маягтай, түрьһэлдэг ба эдеэлдэг газарынь танюуһатай байдаг. Энэнь тэдэниие хамгаалха ба олошоруулха хэмжээ ябуулгын гурим зохёоходо хараада абтанхай, — гэжэ тус гурим зохёогшод хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээ. Тиихэдээ нигэжэ онсо тэмдэглэнэ, — Намар түрьһэлхэ гэжэ омоли загаһада мянга түмөөрөө үгсэдэг ехэ мүрэнүүдэй адагуудта тус заводууд баригдаха.

Хойто-Байгалай түрэлэй омоли Дээдэ-Ангарые үгсэдэг байна. Тиимэһээ тус мүрэн Байгал хоёрой уулзуурта нэгэдэхи предприяти баригдаха юм. Хоёрдохи завод — Сэлэнгэ мүрэндэ шудхадаг Итанца голой адагта, гурбадахи завод — Баргажанда шудхадаг Онёо гол дээрэ бодхогдохо байна. Тус хоёр заводуудта Сэлэнгын ба Чивыркын түхэлэй омолинууд үдхэгдэхэ. Гушаад онуудаар баригдаһан Ехэ-Гол дээрэхи завод үргэдхэгдэхэ.

Жэл бүри Байгал нуур руу хэдэн миллиард түрьһэн оруулагдаад байбал лэ омоли үдхэлгэ үрэтэй байха гэжэ үни удаан Байгалые шэнжэлһэн профессор М. М. Кожев бэшэһэн байдаг. Ихтиологуудай энэ эрмэлзэл бэелжэ эхилээ. Хойто-Байгалай ба Баргажанай заводууд жэл соо миллиард түрьһэ гаргаха. Харин Сэлэнгын завод 1,5 миллиард түрьһэ гаргадаг байха.

Энээнһээ гадна жэл соо осетр загаһанай хоёр миллион түрьһэ гаргадаг цех Сэлэнгын заводто хүдэлдэг болохо. Амидын шэгнүүрээр 100-120 килограмм татадаг энэ амтатай мяхатай хомор загаһан хоридохи зуунай эхин үеэр дууһатараа шахуу баригдашаһан юм.

— Хараалагдаһан хэмжээ ябуулгын ёһоор жэл соо 100 мянган центнер омоли баригдадаг болохо юм, — гэжэ Н. Г. Челаг тодорхойлно. — Энээнэйнь жаран процент заводуудта хүнэй гараар үдхэгдэхэ байна.

...Байгалда шудхаһан олон гол горхонууд карта дээрэ нарихан зурлаануудаар харуулагданхай байна бшуу. Тэдэ голнуудай адагыень омоли үдхэлгын гурим зохёогшод элдэб янзын үнгөөр тэмдэглээ. Дээдэ-Ангарда тэдэ булта улаанаар зураатай. Юундэб гэхэдэ тэндэхи уһан нэгэшье булангиргүй, тунгалаг сэбэр. Иимэ уһатай газарта омоли түрьһөө орхихо ехэ дуратай юм. Тиимэһээ түрьһөө хаяха болзоройнгоо ерэхэдэ тэдэ горхо үгсэнэ.

Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр, Улаан-Үдэ шадар, мүн Сүхэ голой эрьедэхи арһа болбосоруулдаг завод багта хүхэнүүд тэмдэгүүд карта дээрэ зураатай. Энэмнай сошордолтой дохёо гээшэ. Юундэб гэхэдэ, тэндэ уһаниинь муухай. Булангиртай, хоротой уһан соо орхигдоһон түрьһэн удаан болонгүй үхэдэг. Баргажан. Түрхэ голнууд дээрэ ногоонууд тэмдэгүүд зураатай байна. Эндэ омолиин түрьһэлхэ гэхэдэнь модо урадхуулагшад һаалта хэнэ.

Мүнөө үедэ гол горхонуудта муухай, хоротой уһанай орохынь болигохо талаар ехэ ажал ябуулагдажа байнхай. Гадна Итанца, Ангар, Баргажан голнууд болон тэдэнэй һубагууд шэнгэһэн модонһоо, холтоһо мүшэрһөө сэбэрлэгдэнэ. Загаһанай түрьһөө орхихоо үгсэхэдэнь, мүн түрьһэнэй жараахай болоод һөөргөө урдахадань элдэб һаад, хаалтын дайралдахагүйн түлөө тус голнуудта шудхаһан горхонуудай адагууд гүнзэгырүүлэгдэжэ, мүн лэ сэбэрлэгдэжэ байнхай. Байгал шадарай гол мүрэнүүдэй эрьеэр ой модон отологдохоёо болёо, тэндэхи ногоон ургамал, тусгаар хиналта доро абтаа.

Гэхэтэй хамта элдэб хүлеэгдээгүй байгаалиин ушаралнуудһаа боложо түрьһэн, омолиин жараахай хосордог юм. Тиимэһээ тэдэниие заводуудта олоор үдхэхэ гээшэ бүришье ехэ удха шанартай болоно. Тэндэ түрьһэнэй жараахай болохонь хоёр, гурба дахин найдамтай. Энэ ажал — түрьһөө орхихоёо голые үгсэжэ эхилһэн загаһадые тогтоохоһоо, тусгаар харууһан доро түрьһэлүүлхэһээ эхилээд, түрьһэнэй жараахай боложо Байгалда табигдатар — хүнэй гараар хэгдэхэ юм. Энэ тон ехэ ашатуһа харуулна. Ехэ-Голой заводой хүдэлдэг болоһонһоо хойшо тэрэ шадарай омоли эли бодо олошороо. Тиигэжэ посольско түрэлэй омоли барилга ехэ болоо.

Омоли хамгаалха ба олошоруулха хэмжээ ябуулгын гурим зохёогшод дурсагдагша заводуудай хайшан гэжэ хүдэлдэг байха тухай мүн лэ бидэндэ хөөрэжэ үгөө. Намар омоли загаһад түрьһөө орхихо газар тээшээ үй түмөөрөө үгсэжэ эхилдэг байна. Заводто дүтэшэг, голой уһан доогуур нарихан түмэр хаалтанууд табигдажа, һулахан зайн гал (ток) тэдээн соогуур ябуулагдана. Энээнһээ загаһад айжа, аалидан тогтодог. Тиихэдэнь тус голһоо татагдаһан тусхай һубагуудай хаалтанууд нээгдэжэ, загаһан шудхамал-бетон сүмхөөгүүдтэ ороно.

Тэдэ сүмхөөгүүд соо загаһад түрэхэ болзоройнгоо ерэтэр байлгагдаад, түрьһөө хаяха дүтэлхэдэнь тэрэниень искусственна аргаар һүншэг сагаан изармагтайнь гаргажа, шэлээр бүтээгдэһэн тусгаар аппарадууд руу хэгдэнэ. Эдэ аппарадууд урууга хараһан айхабтар томо бутылкануудта адли юм. Тэдээн соо 180—230 үдэрэй туршада түрьһэн жараахай боложо бүрилдэдэг байна. Тэрээхэн жараахайнуудай бии боложо эхилхэдэнь тусгаар полиэтиленовэ туулмагууд соо хэгдэжэ, сүмхөөгүүд соо табигдадаг. Харин тэндэнь нарай жараахайн томо болохо бүхы арга нүхэсэл байгуулагданхай, эдихэ хоолынь хододоо элбэг байдаг...

Мүнөө Сэлэнгын тиимэ заводой һуури табигдажа захалба.

В. МОЛЧАНОВ.

1973 оной мартын 12-ой «Правда» газетэһээ абтаба).

ДҮРШЭЛӨӨР БАЯН БАГША

Очерк

АЛБАНАЙ хэрэгээр республикынгаа аймагуудаар, ажахынуудаар али оло дахин ябагдаха ушар гарадаг. Ябахал бүхэндөө ажалша, бэрхэ, һонин хуби заяатай хүнүүдтэй, нүхэдтэй заатагүй уулзахаш.

Энэ уулзалга намда ехэл һонин байба.

Хэжэнгын аймагай Могсохон тосхондо хүрэбэбди. Ехэл яаралтай ябаа һэмди. Тэндэхи дунда һургуулиин директорые бэдэрхэдэмнай, семинарта ошоо гэһэн һураг дуулдаба.

— Ямар семинар боложо байгаа юм?

— Буряад хэлэ, литература заадаг аймагай бүхы багшанар эндэ суглараад, семинар үнгэргэжэ байна.

— Эндэхи һургуулиин багша Нина Будожаповагай дүй дүршэлтэй танилсажа байна.

— Нина Будожапова... Энэ хүниие бага сага таниха байһандаа баярлабаб. Хэдышье яаралтай һаа, һургуулида орожо гараха баатай болоо һэм...

1.

МОГСОХОНОЙ дунда һургуулиин гэр соо орожо, «Буряад хэлэнэй, литературын кабинедэй» үүдэ татан оробобди.

Багша Нина Цырендоржиевна Будожапова табадахи класста буряад литератураар нээмэл хэшээл үгэжэ байба.

Поэт Бавасан Абидуевай «Сонхоор малайһан һара» гэһэн шүлэгые һурагшад үзэжэ, уншажа байбад. Арын партануудай саагуур аймагай олон багшанар жэрыжэ һуунхай. Класс соо шэмээгүй. Аляаһанай ниидэхэнь дуулдамаар.

— Зай, үхибүүд. «Сонхоор малайһан һара» гэһэн шүлэг уншажа дүүргэбэ гүт? — гэһэн багшын үгэнүүд хан-хан зэдэлнэ.

— Уншаабди, — гэһэн эбтэй харюу дуулдана.

— Энэ шүлэгые уран гоёор уншахые оролдоё, үхибүүд!

Багша Нина Цырендоржиевна дарууханаар аад, уран гоёор энэ шүлэг уншаад үгэнэ.

Үбэлэй һүниин утаханда
Харажал хэбтэнэб
сонхбороо.
Сэлмэг тэнгэриин
сээжэндэ
Һара тамарна һажангяар.

Класс соо шэмээгүй. Үхибүүд үлылдэшоод, багшынгаа амые харашоод һууна. Үбэлэй ута, һара сагаан һүниин ирагуу зураг тэдэнэй нюдэндэ харагдахадал гэнэ.

Багша шүлэгөө уншажа дүүргэбэ.

— Энэ шүлэгые магнитофоной миндаһан дээрэһээ шагнаат үзэе, — гэжэ Нина Цырендоржиевна хэлээд, сонходо табигдаһан магнитофоной оньһо дараадхина. Магнитофоной мээрнүүд аалиханаар эрьелдэжэ, Бавасан Абидуевай энэ шүлэгые хэншьеб уран гоёор уншажа эхилбэ.

Номгон нойрсоһон хадаяа,
Нэлэнхы сайгаа талаяа
Манажа хаража хоноһон
Малагар һара һаруулхан.

Шүлэгэй уншагдажа дүүрэхэлээр, Нина Цырендоржиевна томо хабтаһа дэлгэбэ. Тэндэнь поэт Бавасан Абидуевай дүрэ, тобшохоноор бэшэгдэһэн намтар харагдана. Багша намдуухан хоолойгоор шүлэгэй яажа үгтэһэн тухай хөөрөөд орхино.

— Зай, үхибүүд, энэ шүлэг сээжэлдэхэбди. Мүнөө удха, уран сасуулга тухайнь хөөрэлдөөд орхие. Хэн юун гэжэ ойлгооб?

Гарнуудшье олоор үргэгдэнэ. Урдуурхи партын саанаһаа харахан басаган бодожо, юундэшьеб сонхо тээшэ хараад, хэлэжэ оробо:

— Бавасан Абидуев энэ шүлэг соогоо үбэлэй һүниие харуулһан байна. Нээрээшье, энэ шүлэг шагнажа байхада, үбэлэй хүйтэн һүни маанадта харагдаһан шэнги болонол.

— Бэрхэш, һүү даа.

Арын партын саанаһаа нэгэ хүбүүн бодожо, шүлэгэй удха тухай тордиһогүй түргэнөөр хөөрэжэ оробо.

Тэндэ һууһан багшанар ехэл анхаралтайгаар шагнана. Хоорондоо гүбэр-шэбэр гэлдэнэ. Аяар хорёод жэлэй саана энэ шүлэгые сээжэлдэһэн бишье бүхы юумэеэ мартажархиһан мэтэ, бүхы хэшээлдэ абташоод һуубаб.

Нэгэдэхеэр, нимэ зохидоор, ойлгосотойгоор тайлбарилдаг багшын «засагта» орожо, өөрөөшье һурагша мэтэ болошоод, шэнээр ойлгоһон шэнги һуугаа хаб, хоёрдохёор, нимэ һүбэлгэн бэрхээр хэлэхые, харюусахые гайхаал хаб.

...Уданшьегүй хэшээл дүүрэбэ. Семинарта сугларһан багшанар Нина Цырендоржиевнагай мүнөөдэр үгэһэн нээмэл хоёр хэшээлые зүбшэн хэлсэбэ.

Хэжэнгын аймагай һургуулинуудта буряад хэлэ, литература наһаараа зааһан Сампил Базарович Цыренов бодобо. Харуулан ойлгуулха материалнууд, стенд, альбом, магнитофон болон бусад хэрэгсэлнүүдые шадамаар хэрэглэжэ, буряад хэлэ, тэрэнэй орёо дүримые, уран зохёолые һурагшадта хүргэжэ, ойлгуулжа шададаг Нина Будожапова, тэрэнэй баян дүй дүршэл тухай удаан, дэлгэрэнгыгээр тэрэ хөөрэбэ.

Зүб даа. Багша Сампил Цыренов — үсөөн үгэтэй хүн. Магтаалай үгэнүүдые тэрээнһээ тиимэ бэлэхэнээр дуулахагүйш. Харин мүнөө наһажаал багшын иигэжэ хэлэжэ байхада, яһала этигэмээр, үнэншэмөөр һэн. Тэндэ һууһан, Хэжэнгын аймагай арадай гэгээрэлэн таһагай инспектор Софья Шойнжурова баһал бодожо, Нина Цырендоржиевнагай, оншотой дүй дүршэл һайшаамаар, жэшээ абамаар байна гэжэ тэмдэглэбэ.

2.

БУРЯАД хэлэнэй багша. Харюусалгатай ажалтай хүн. Энэл хүнһөө олон юумэн дулдыдадаг гэжэ дахин дахин ойлгоо һэм.

...Могсохоной дунда һургуулиин «Буряад хэлэнэй, литературын кабинет» соо зогсоноб. Ханаарнь — Буряадаймнай уран зохёолшодой дүрэнүүд. Хэдэн олон стенд. Нэгэндэнь дүтэлбэб. Буряад үнэн газетэһээ гэһэн гаршаг урдамни аржына. Газетэдэ толилогдоһон материалнууд. «Хонхо» гэһэн тусхай хуудаһан, буряад хэлэнэй хүгжэлтэ тухай бэшэгдэһэн статьянууд зохидоор хайшалагдажа абтаад, эндэ үлгэгдэнхэй.

«Худанай гол» гэһэн ханын газетэ эндэ гаргагдана. Һурагшадай шүлэгүүд, дуунууд, заахан рассказууд эндэ аржытар бэшээтэй.

Саашалнаб. «Буряад зохёолнуудай удхаар һурагшадай бүтээһэн зурагууд» гэһэн стенд намайе ехэтэ һонирхуулба. Уншаһан зохёолнуудайнгаа удхаар һурагшад зурагуудые бүтээдэг юм байна. Тиигээд тэрэ конкурсдо эрхимлэһэн зурагууд эндэ үлгэгдэнэ.

Нина Цырендоржиевна нэгэ үндэр шкафай үүдэ нээжэрхибэ. Тэндэнь альбом, дансанууд дүүрэтэр ябталаатай. Нэгыень абабаб.

«Буряад арадай аялганууд» гэһэн дэбтэр. Уншахадам — Могсохон нютагай хүгшэд, үбгэдһөө һурагшадай бэшэжэ абаһан дуунууд. «Могсохон нютагта ажаһуудаг 74 наһатай Бальжима Дамдиноваһаа бэшэжэ абаһан дуунууд» гэжэ уншанаб. Энэнэй урда тээ шэхэ амандаа дуулаашьегүй, уншаашьегүй дуунууд намайе һонирхуулна...

Альбомуудай олон гээшэнь. «Буряад угалзанууд», «Оньһон үгэнүүд», «Таабаринууд», «Түрэл Буряад оромнай», «Байгаали тухай зурагууд», «Онтохонууд» «Эхэмнай эгээл хүндэтэй юм», «Хүмүүжүүлгын асуудалаар зурагууд» гэһэн альбомууд урдам ябталаатай.

Эдэ бүхы юумые Нина Цырендоржиевна Будожаповагай хүтэлбэри доро һурагшад өөһэдөө бүтээгээ хаюм. Иимээр хүдэлжэ, оролдожо байһан һурагшад түрэл хэлэ, литературэа һайнаар шудалангүй яахаб даа.

3.

НИНА Цырендоржиевна Будожапова 1960 онһоо багшалжа эхилээ. Түрүүшээр ород хэлэ, литература заагаа. Харин 1969 онһоо хойшо буряад хэлэ, литературын хэшээлнүүдые үгэнэ. Долоодохи «а» классай хүтэлбэрилэгшэ юм. Хоёрдохи жэлээ нэгэ класста һууһан һурагша тэрээндэ үгы.

«Худанай гол» гэһэн уран зохёолойнь нэгэдэлдэ хорёод һурагшад хабаадана. Тэдэнэй бэшэһэн шүлэгүүд һургуулиингаа ханын газетэдэ гараһаа гадна, аймагай «Хэжэнгын гол» гэһэн газетын хуудаһануудта хэблэгдэнэ. Долоодохи «а» классай һурагша Эрлэни Цымпилов 1971 оной Бүхэсоюзна пионерэй эмхиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярта Москва хото ошожо ерээ һэн. Мүнөө Нина Цырендоржиевна тэрэ һурагшынгаа Москва ошоһон, һайндэртэ хабаадаһан тухай альбом бэлдүүлжэ байна.

Багша Будожаповагай дүй дүршэл баян болонхой. Буряадай мэдээжэ уран зохёолшодой зохёоһон ажалые, намтарые харуулһан олон данса бии. Тэндэнь уран зохёолшын дүрэ няагданхай, намтарынь тобшохоноор бэшээтэй, тэрэнэй зохёолнуудаар һурагшадай бүтээһэн зураг оруулагданхай. Жэшээлхэдэ, Хоца Намсараевай творчество тухай данса дэлгэе. Уран зохёолшын дүрэ. Намтарынь. «Нэгэтэ һүни» гэһэн туужаһаа хэһэг. Һурагшадай бүтээһэн хоёр зураг.

Дээрэ дурдагдаһан семинарта хабаадалсаһан багшанар гайхалдаа һэн.

— Хайшан гэжэ нимэ ехэ юумэ бүтээгээ гээшэб?

— Сүлөөтэй саг нагаад олоноб?

Нина Цырендоржиевна — табан үхибүүдэй эхэ. Гэртээшье сүлөөгүй байхаар. Теэд үнэн дурлаһан ажалдаа оролдохо гээшэмнай тэрэнэй жэшээ дээрэһээл харагдана бэшэ гү?

4.

МОГСОХОН нютагта үбэлэй һүни сагаан жабараар тооһорно. Багшанарай суглаанһаа тараһан Нина Цырендоржиевна гэр тээшээ алхална.

Түрэл хэлээ үхибүүдтэ үшөө һайнаар шудалуулха тухай багша бодомжолно.

Зүүн урдахи хада дээрэ малагар һара гарашоод, гайхангяар харана. «Иимэл һүни поэт Бавасан Абидуев үхэлгүй мүнхэ шүлэгөө бэшээ ёһотой», — гэжэ Нина Цырендоржиевна зосоогоо бодоно.

Һэмжэн үүлэн үзэгдөөд,
Һарын хүбөө дайрана.
Һалхин болон эшхэрээд,
Хадын модод найгана.

Баяртай уулзатараа, багша Нина Цырендоржиевна! Шинии һургадаг, хүмүүжүүлдэг хүбүүд, басагадай дундаһаа бэлигтэй поэдүүд, уран зохёолшод гарахал байха. Заатагүй гараха.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Хэжэнгэ.

Нэгэ концерт тухай

Наярхыень наяраашье һаа...

Эстрадна ансамбльнуудай концертнүүд хотымнай культурна ажабайдалда ехэхэн һуури эзэлдэг. Энэ болбол һайхан хэрэг. Ирагуу зохид, һайн эстрадна хүгжэм хэнэйшье дура татадаг. Буряадай филармониин энэ жэлдэ урижа ерүүлһэн эстрадна коллективүүд сооһоо Белоруссиин, Грузиин, Дагестанай, Литвагай, Азербайджанай болон бусад ансамбльнууд һонирхолтой байгаа.

Гэбэшье нэгэ иимэ зүйл ехэ бодожо үзэмөөр байна. Манай филармониин хүнгэн хүгжэмөөр дан үлүүсэ һонирхолгоһь гүнзэгы удхатай ехэ хүгжэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь һаад татана хэбэртэй. Арбаад эстрадна ансамбльнуудай дунда ганса нэгэн скрипач гү, али камерна дуушан дайралдана. Оркестрнүүд һүүлэй хэдэн жэл соо оройдоошье харагдаагүй. Филармониин эстрадаар һонирходогынь баһа иимэ ушар дээрэһээ харагдана. Хотымнай эгээл һайн концертнэ зал эстрадна ансабльнуудай эрхэдэ үгтэнэ. Харин олон конкурснуудай лауреат болоһон мэдээжэ хүгжэмшэд һургуулиин сценэ дээрэ гү, али телевиденеэр концерт харуулха баатай болоно.

Гадна эстрадна ансамбльнуудые урихадаа дунда зэргын гү, али бүри боро юрьеэнэй хүгжэмшэдые урилган болоно гээшэ ха. Иимэ жэшээнүүд үсөөн бэшэ. Тон һүүлшынхиинь абажа хараха болоо һаа, Росконцертын эстрадна ансамбль «Добры молодцы» болоно. Энэ ансамбль дүрбэн үдэшэ соо хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо наярһан байна. Тиигээ, үнэхөөроол наярһан. Юуб гэбэл, тэрэнэй гүйсэдхэһэн бүхы номернууд гансахан наяраанһаа, шууянһаа бүридэнэ. Инструментнүүдэй, барабанай шэхэ дүлиирмэ наяраан соо дуунай аянга, уянгашье, зарим үгэнүүдыншье шэнгэшэнэ, шагнагшадта ойлгогдоногүй.

Концертын түрүүшын хахадта ород арадай дуунай эгээл һайнуудай тоодо ородог «Тэрэ һалхин мүшэр найгуулна, бэшэл», «Харамсангяар юундэ харгы руу шэртэнэш» болон бусад дуунууд гүйсэдхэгдөө. «Добры молодцы» ансамблиин концерт ород арадай дуунай шанар шэнжэтэй болгохо гэжэ оролдогдонхой. Теэд эндэ ородой хүгжэмэй шанар шэнжэ харуулагдаагүй, хооһон сууряан, наяраан болоһониинь харамтай. Хүгжэмшэдэйнь хубсаһаншье һанаа зоборитой. Энеэдэһэ хүргэмөөр кафтанууд, алталмал бутафорско сабхинууд, «Иванушка — дурачок» гэһэн маягаар табигдаһан. Баһал иимэ һанаа зоборитойгоор урданай арадай дуунуудые эстрадна болгон найруулһан байха юм.

Концертын хоёрдохи хахадтаньшье баһал онсо ондоо юумэн угы. Хүгжэмшэд хубсаһаа мүнөө үеын болгожо үмдэнхэй.

Дуушад Р. Власенко, Ю. Корнеев, Н. Моргунова гэгшэд юугээршье бидэниие баясуулаагүй. «Урданай дуунуудые, балладануудые мэдээжэ гүйсэдхэгшэ» гэжэ нэрлэгдэһэн Ж. Бичевская бидэниие гайхуулба. Долоон заяанда мартагдаһан, зарим тээгээ һэбхи бүдүүлигшье дуунуудые дууланай хэрэг бии аал?

Ансамблиин гэшүүд соо үсөөн бэшэ һайн хүгжэмшэд бии. Жэшээнь, гитарист В. Крылов, саксофонист В. Новгородцев гэхэ зэргэ. Гэбэшье тэдэнэй наадан оркестрэй наяраан соо хүсэд һайн дуулданагүй.

Энэ ансамбль түргэн мүрөөр суглуулагдаһан гээшэ ха гэжэ һанамаар. Энэниие жэгдэлэгдээгүй наадан, бодожо үзэгдөөгүй программань элирхэйлнэ. Гадна үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулиин һурагша шэнгеэр харагдаһан пианист мэтын «хүгжэмшэд» ансамбль дотор бии.

Хойшодоо манай филармони айлшадые нэгэ бага бодомжотойгоор уриха бэзэ гээд һанахаар. Баһа «Добры молодцы» хотымнай эгээл һайн концертнэ зал соо сугларагшадай шэхэ дүлиирүүлжэ байхадань пианист, бэлигтэй хүгжэмшэн, Чайковскиин нэрэмжэтэ конкурсын лауреат Эдуард Миансаровта һургуулиин багахан зал соо концерт табихыень дурадхаһан байха юм.

О. КУНИЦЫН

хүгжэм шэнжэлэгшэ.

Польшын экономико болон культурын хүгжэлтэдэ эхэнэрнүүд бодото һууриya эзэлнэ. Ороной арадай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй табанайнь гурбан хуби эхэнэрнүүд гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Барбара Гокел — Гдыньдэхи «Радмор» гэжэ радиозаводой эрхим хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн. Транспортда хэрэглэгдэдэг портативна радиотелефонуудые тэрэ хабсаргадаг юм.

ЦАФ-ТАСС-ай фото.

Социалис оронуудаар

Разградай маркатайгаар

СОФИ. Урданай Разград хотын ажалшад фармацевтическэ, промышленностиин эндэхи комбинадые «ажабайдалай завод» гэжэ нэрлэдэг юм. Тус комбинадай коллектив 150 ондо ондоо эм бүтээн гаргана. Энэ комбинат хадаа совет-болгар хани барисаанай һүлдэ болонхой. Тэрэ совет проектээр бодхоогдоһон байна. Мүнөө энэ предприяти шэнэдхэгдэн заһабарилагдана, улам үргэдхэгдэнэ. 1970 онойхитой сасуулжа харахада, 1975 ондо энэ предприятиин хүсэн 1,5 дахин ехэ болохо юм.

«Разградта бүтээгдэнхэй» гэһэн маркатай эм дом Европын, Азиин, Урда Африкын 50 орондо мэдээжэ болонхой. Советскэ Союз хадаа энэ комбинадта бүтээгдэһэн продукци ехээр худалдан абадаг гүрэнүүдэй нэгэн болоно.

Гоё һайханай фабрика

ВАРШАВА. Эндэхи косметикын ба парфюмериин фабрика хадаа Польшын «Поллена» гэжэ фирмын эгээл томо фабрикануудай нэгэн болоно. Тэндэ бүтээгдэһэн гоё һайханай зүйлнүүд Польшын косметикэдэ дуратайшуулда, мүн тиихэдэ Советскэ Союзай, дэлхэйн бусад оронуудай эхэнэрнүүдэй дунда мэдээжэ болонхой. Фабрикын техническэ директор М. Голонзка гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор энэ фабрикын коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ продукци бүтээн гаргаха түсэбөө 60 миллион злотых үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ жэл соо шэнэ түхэлэй 38 продукци эндэ бүтээгдэдэг болохоор хараалагдана. Тэдэнэй тоодо шэнэ кремүүд, уралай элдэб янзын помаданууд ороно. Фабрикада мүнөө бүтээгдэдэг гоё һайханай зүйлнүүдэй 35 процентнь хилын саанахи гүрэнүүдтэ худалдагдана.

Комбинадай ой

ПРАГА. Хойто Моравиин Острава хотодохи Клемент Готвальдын нэрэмжэтэ металлургическа ба машина бүтээлгын комбинадай оло мянган коллектив энэ жэлдэ предприятиингаа 145 жэлэй алдарта ой тэмдэглэхэнь.

Анха түрүүн багахан завод байһан энэ предприяти мүнөө мантан томо комбинат болонхой. Тэндэ бүтээгдэһэн продукци дэлхэйн 56 гүрэндэ мэдээжэ болоһоор үнинэй. Хари оронуудта худалдагдадаг продукциинь хахад аха дүү социалис гүрэнүүдтэ ошодог юм. Советскэ Союзда энэ комбинадай ехэхэн продукци ерэдэг байна.

Совет ороной захил бүри дээшэлнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, энэ табан жэлэй туршада Остравын мастернууд СССР-эй химиин предприятинуудай түхеэрэлгэ эльгээдэг болохо юм. Энэ комбинадта атомна электростанцинуудай түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэхээр хараалагданхай.

СССР-эй захилаар

БУДАПЕШТ. Венгриин Мошонмадьяровар городтохи хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой продукци Советскэ Союзай олон республикануудта мэдээжэ болонхой. Советскэ Союзтай баталагдаһан договорой ёһоор энэ завод ойрын жэлнүүдтэ 57,5 миллион түхэриг сэнтэй автомат аргаар хүдэлхэ шубуунай 1300 фермэ СССР-тэ эльгээхэ болоно.

Түрүүшын хэһэг тиимэ фермэнүүд нёдондо эльгээгдэһэн байгаа. Тэдэниие совет мэргэжэлтэд үндэрөөр сэгнээ. Байгша ондо үшөө 330 тиимэ фермэ эльгээгдэхээр хараалагдана. Иимэ фермэдэ ажалладаг нэгэ шубуушан нэгэ доро 20 мянган тахяа харууһалха аргагай болоно. Байгша ондо тус заводто шубуудай шэнэ түхэлэй фермын түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэжэ эхилхэ юм. Тэдэнэй проектнүүдые совет мэргэжэлтэд зохёоһон байна.

Гадна Советскэ Союзда энэ завод индейкэнүүдые шаһан таргалуулха оньһожоруулагдамал 40 фермэ эльгээхэ юм. Энэ заводто бүтээгдэһэн адууһа малай томо комплекснуудай олон тоото түхеэрэлгэнүүд Украинын ССР-тэ эльгээгдэхээр хараалагданхай.

(ТАСС).

САХАЛИНАЙ ОБЛАСТЬ. Номгон далайн оршондо, бүмбэрсэг дэлхэйн бухы заха булангуудта газарай хүдэлэлгэые барижа абаха, шэнжэлхэ талаар Сахалиндахи эрдэм-шэнжэлгын комплекснэ институтдай «Шикотан» гэжэ гидрофизическэ обсерваториин газарай хүдэлэлгэые шэнжэлхэ станцин хүдэлмэрилэгшэд түхэреэн сүүдхэдэ ажаллаадаг байна. Үнгэрhэн жэлдэ бухы дэлхэй дээрэ арба мянга дахин газар хүдэлөө гэжэ эндэхи эрдэмтэд барижа абаhан байха юм. Аяар холын Шикотан арал дээрэ абтаhан баримтанууд СССР-эй Наукануудай академиин Москвадахи О. Ю. Шмидтын нэрэмжэтэ Газарай физикын институтда эльгээгдэдэг.

Зураг дээрэ: станциин ахалагша инженернүүд (зүүн гарhаа) В. А. Нестерев, С. К. Дудченко, лаборантка И. А. Лутченко абтаhан мэдээнүүдые буридхэжэ байна.

ТАСС-ай фотохроникэ.

„САГhАА УРИД ТҮРЭhЭН ХҮН“

КИНО

Пролетарска агуу ехэ уран зохёолшо А. М. Горькиин үшөө нэгэ геройнууд экран дээрэ харуулагдаба. Энэ хадаа дууhажа үрдигдөөгүй «Яков Богомолов» гэжэ зүжэг.

Фильмын гол герой Яков Богомолов ухаалан зохёохы, гүнзэгы бодолтой хүн. Тээд оршон тойронхи хүнүүдhээ Яков ямаршьеб ондоо.

Уран зохёолшын зохёохы намтар тухай эндэ хэлэhэнэй үлүү ха. Фильмые найруулан табигша А. Роом А. М. Горькитой hайн танил байhан.

— 1931 ондо бидэнэр оло дахин уулзаа hэмди,— гэжэ А. Роом хөөрэдэг. — Түрүүн табигдаhан «Гранатова браслет», «Хожомдоhон сэсэгүүд» гэжэ фильмүүдэйнгээ темэ үргэлжэлүүлхые хүсөө хүм,— гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Энэнь түрэhэн үе сагайнгаа урда хүн бүхэн харюусалгатай гэhэн ород литературын темэ мүн.

Фильмын гол рольнуудта хэд нааданаб гэбэл: Игорь Кваша (Яков Богомолов), Анастасия Вертинская (Ольга Борисовна), Александр Калягин (Никон Букеев), Нина Шацкая (Нина Аркадьевна), Валентина Смирнитский (Борис Бородыгин), Ирина Варлей (Верочка), Анатолий Адоскин (Наум), Татьяна Лукьянова (Дуняша).

Зураг дээрэ: инженер мелиоратор Яков Богомолов рольдо артист Игорь Кваша.

СПОРТ

ТОВШОХОНООР...

Өөр хоорондын дунда үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ зургаа дахин дэлхэйн чемпион болоhон спортсмен үсөөн лэ юм. Зүгөөр Уфа хотоhоо ошоhон Габдархаман Кадыров ФРГ-гэй Инцель хотодо мотоциклаар мүльhэн дээрэ үнгэргэгдэhэн урилдаанда шалгаржа, зургаадахяа дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүнөө 32-той болоhон Кадыров эндэ урилдахадаа дүн хамтадань 29 очко абажа, чемпионой алтан медальда хүртэжэ хубитай байба. Мүн нютагайнь хүбүүн, Борис Самородов, Новосибирскын Владимир Пазников гэгшэд мүнгэн, бронзо медальда хүртэжэ, Кадыровтайгаа сүг хундэлэлгэй табсан дээрэ гаража, эндэ суглаhан 23 мянган хүнүүдэй альга ташалгаар угтагдаба.

Биатлоноор дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө США-да үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ Новосибирскын Александр Тихонов шалгаржа, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Манай ороной спортсменүүд эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэhэн урилдаанда мүн лэ түрүүлhэн байба.

Италиин Форни ди Сорпа городогто үнгэргэгдэhэн нүгөөдэ урилдаанда манай ороной эдиршүүл эрхимлэбэ. Эндэ Вильнюс хотоhоо ошоhон 19-той Игорь Груздев түрүү hуурида гараа. Тэрэ 15 километрэй зайе 56 минута 02,07 секунда соо гаталhан, гурба удаа сагаалса будахадаа, нэгэндэнь лэ ялада ороhон байба.

О

Коньки. Медеогэй елүүр дээрэ СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ Тюмень хотоhоо ошоhон Николай Кузьменко 1.500 метрэй зайда эрхимлэжэ, алтан медальда хүртэhэн байгаа. Харин нүгөөдэ — 5.000, 10.000 метрэй зайда үнгэргэгдэhэн урилдаанда Усть-Каменогорскын спортсмен Сергей Рябов эрхимлэжэ, хоёр алтан, нэгэ бронзо медальда (1500 метрэдэ) хүртэhэн байна.

Братск. Эндэ шаргаар урилдагшадай дунда СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө түрүүшынхиэ үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ «Братскгэсстройн» захабарилгынмеханическа заводой электро-гагнуурша Татьяна Корнева, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин кибернетикын институтдай хүдэлмэрилэгшэ Юрий Корякин гэгшэд чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Хоёрдоохи hундалдажа hуугаад урилдагшадай дундаhаа Ригын физкультурын институтдай студент Даймис Брензе, hураггиа Айгарс Криинс гэгшэд түрүү hуури эзэлээ.

hонирхолтой энэ мүрысөөндэ Москва, Ленинград, Горький, Свердловск, РСФСР-эй бусад городуудай, Украина, Белоруссии, Латви, Армени, Грузиин зуугаад шахуу спортсменүүд хабаадалсажа, Сибириин залуу городой ажалшадые баясуулба.

О

Хоккей. СССР-эй суглуулагдамал командын хоккейстнүүд ФРГ-дэ хэдэн нэхонгой турш...[illegible] айлшалахадаа нүхэр ёhоной уулзалга үнгэргэбэ. Түрүүшын үдэр ФРГ-гэй чемпионтой наадахадаа, манай команда 13:2, хоёрдохи уулзалгадаа ФРГ-эй суглуулагдамал командаа 14:3 гэhэн тоотойгоор шүүhэн байна. СССР-эй суглуулагдамал команда эндэhээ ерэмсээрээ Финляндии, Швециин командануудтай нүхэр ёhоной хоёр-хоёр уулзалга үнгэргэхэ юм.

Бумбэгэтэй хоккейгээр ороной түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Москвагай «Динамо» команда түрүүлhэр ябана. Эдэнэр эзэлжэтэ уулзалгадаа Карагандагай «Литейщик» командые 7:2 тоотойгоор шүүгээд табиба.

(ТАСС).

ЯРУУНЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЭД—ЗЭДЫН АЙЛШАД

Зэдын аймагай ажахынууд hүүлэй жэлнүүдтэ ажалдаа амжалта түйлана. Жэшээлхэдэ, 1970 ондойхитой сасуулхада эбэртэ бодо мал 1.711, тэрэ тоодо үнеэн 673, хонин 10.855 толгойгоор олошороhон байна. hүүлшын хоёр жэлэй туршада үнеэн бүриhөө hааhан hүн 114, гүрэндэ тушааhан малай шэгнүүр 51 килограммаар дээшэлhэн байжа юм. Аймагай колхоз, совхозуудай ажалтан «оньhон түлхюуртэй», түрүү дүй дуршалтэй танилсахаяа аймагуудhаа айлшад олоороо ерэдэг болоhой.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь К. А. Алдашеев түрүүтэй делегаци Яруунаhаа эндэ ерээд бусаба. Аймгуйсэдкомой түрүүлэгшэ В. А. Жданов, совхозуудай директорнууд В. У. Дарханов, Д. Д. Дамеев, Б. Э. Жамсуев гэгшэд делегациин бүридэлдэ оролсоо.

Тэдэнэр түрүүшын үдэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, Булагай малай оньhожоруулагдамал комплекс, Гэгээтын түгалай оньhожоруулагдамал байра болон соёл гэрэй барилгын байшангуудые хараа. Мүн «Мир» колхозой ахалагша хонишон С. Б. Банзаракцаевай хайшалалгын томоххогдоhон пункт хараад, багашуулай үдэр hүнигүй хүдэлгэр саадай хүдэлмэритэй танилсаа. Торнин адуунай заводто ошожо, морндые хараhан байна.

hүүлшын үдэр Ленинэй ордентэ Борьсогой совхозой, «Коммунизм» колхозой хонишодой түрүү дүй дуршалтай айлшад танилсаа.

Б. ДАРМАЕВ, КПСС-эй райкомой инструктор.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

ЖЕНЕВЭ

ЖЕНЕВЭДЭХИ ХЭЛЭЛЦЭЭНҮҮД

ТАСС

Стратегическэ буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хоронхо талаар совет-американ хэлэлдээнүүд мартын 12-то эндэ нээгдээ.

Хэлэлдээнүүдтэ СССР-эй делегациин толгойлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. С. Семенов США-гай делегациин толгойлогшо, онсо даалгабаринуудые бэелүүлхэ хэрэг эрхилдэг элшэн сайд А. Джонсонтой ООН-ой Женевэдэхи таhагай дэргэдэ СССР-hээ сааг үргэлжэ байдаг түлөөлэлгэдэ эмхиин байшан соо уулзаба.

ХЕЛЬСИНКИ

ЭБ НАЙРАМДАЛДА ДУРАТАЙ ХҮСЭНҮҮДЭЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН КОНГРЕСС ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үүсхэлээр эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс болохо тухай мэдээсэл мүнөө Москвада зарлаха тухай мэдээсэлые элдэб оронууд үргэнөөр дэмжэбэ.

Энэ дэндэ хуралдаан хадаа бүмбэрсэг дэлхэйн бухы түбинүүдтэ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ, империализмда эсэргүүсэгшэ тэмсэгшэдтэ түйлай ехэ удха шанартай хэрэг болохо юм гэжэ Индиин Национальна конгресс гэдэг партиин бүхэиндиин комитедэй Генеральна секретарь Чандраджит Ядав тоолоно. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессые Советскэ Союзай мэдээлэл хото — Москвада үнгэргэхэтэ хүдэлмэринь амжалта түйлаха байhан тухайда эндэхэг арадые найдуулна.

Колониализмын, шэнэ түхэлэй колониализмын, дарлалта мүлжэлгын хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ конгресс ехэ туhа нэмэри хэхэ байна.

Сүлөөтэ байдалай, үнэн зүб ябадалай ба эб найрамдалай түлөө тэмсэхэдэнь Зимбабвиин, ЮАР-ай, Мозамбигай, Анголын, Гвинейн (Бисау) дарлагданги арадуудта энэ конгресс урма зориг бадаруулха, хүсэ шадал нэмэхэ байха гэжэ Зимбабвиин Африкан арадай союзай (ЗАПУ) национальна гүйсэдхэхэ комитедэй түшүүн Джейсон Мойо тоолоно.

ХАНОЙ

ПТВ-гэй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Кадрнуудтай хүдэлмэри ябуулга революциин хэрэгтэ шиидхэхы удха шанартай юм гэжэ Вьетнамай Ажалшадай парти тоолодог байгаа, хойшодоошье тоолохо гээд ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой Ханойн газетэнүүдтэ толилогдоhон шиидхэбэридотор хэлэгдэнэ.

Вьетнамай партиин кадрнууд дүшэ гаран жэлэй турша соо үргэлжэлhэн революционно тэмсэлдэ урган хатуужаа, ниюса ажал ябуулгаhаа зэбсэгтэ тэмсэлэй шатада, арадай-демократическа революциhаа социалис революцидо хүрөө гээд документэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Эдэ кадрнууд ажал ябуулгын бухы hалбаринуудта — политическэ, сэргэйн, экономическа, эрдэм ухаанай, техническэ, соёлой ба нимтын ажал ябуулгада партиин, социалис үргэн орон тоото, hүртэ хүсэн болоо.

Хүдэлмэришэн ангиhаа, гол түлэб ехэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй, олон жэлэй турша соо ажаллаhан хүдэлмэришэдэй дундаhаа үргэн гараhан хүтэлбэрилэгшэдые партиина органицадууд эдэбхитэйгээр дэдэхэ ёhотой. Тэдэниие партиин, гүрэнэй хүтэлбэрилха зургаануудта дэбжүүлхэ шухала. Эрхим түрүү үйлэдбэришэдэй, ажалша тараашадай дундаhаа хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэлгэ хэрэгтэй.

Политическэ гүнзэгы бодолтой, марксистско-ленинскэ суртал ойлгодог, хэрэгтэ шададаг хүнүүдые шэлэн, эдэбхитэйгээр хүмүүжүүлхэ гэжэ шухала удха шанартай гэжэ шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ.

ВАШИНГТОН

Харилсаагаа hайжаруулхын түлөө

ТАСС

Кубые экономическа талаарнь таhалан хашаха, харшалхаа политикаhаа болюулха гэhэн эрилтэ США-гай конгресстэ табигдаба. Энэ политикаhа «нарибшалан хаража үзэхэ» үргэлжэ байгаа сенатор Роберт Бэрд правительствада хандаба. «Хол боото Штадуудай зүгhөө Кубые мэдэрхээр саг ерээ» гэжэ США-гай олонхи зоч тоолоно гээд тэрэ тэмдэглэнэ.

Уласхоорондын түгшүүрилые hулууралга, тодорхойлон хэлэхэдэ, совет-американ харилсаае hайжаруулга уласхоорондын ошшом соо ехэ хубилалта хээ гээд, Бэрд сенадта үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Вьетнамдахи дайнай дүүрэхэдэ, американецууд амгалан байдал hэргээхэ, бусад оронуудтай хани барисааха hайжаруулха уласхоорондын ошшом соо ехэ...

ПРАГА

Чехословакиин түмэр замшадай түсэбтэ ажал хэрэгүүд

ТАСС

ЧССР-тэ түсэбтэ табадахи табан жэлэй турбадахи шиидхэхы жэлэй даабаринуудые дүүргэлгэ түмэр замай транспортын хүдэлмэриhөө ехэтэ дулдыдаха байна. Аашаа зөөхэ түсэбые амжалтатай hайнаар бэелүүлхын тула республикын парти, правительство шухала хэмжээнүүдые абаа.

Бэйгша ондо Чехословакиин түмэр зам 220 гаран электровоз, тепловоз, 4.500 шахуу ашаанай ба 400 гаран пассажирска вагон абаха юм.

Түмэр замай ехэ барилгын—Прагын гол вокзалай шэнэ байшангай, Советскэ Союзтай хилэ дээрэ оршодог Чиерна-над-Тиссой гэжэ станциин барилгын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар хэгдэнэ. Түмэр замшадай захилаар ЧССР-тэ 100 гаран ехэ барилга бодхоогдожо байна. Тэдэнэй 30-hиинь энэ жэлдэ ашаглалгада үгтэхэ.

Түмэр замаа hэлбэн захын тула энэ жэлдэ 1,5 миллиард крон hомролгдоо. Тиимэhээ жэлэй турша соо 750 километрэй зам электржүүлэгдэхэ байна. 1973 ондо бухы ашаанай 80 процентынь электровозоор, тепловозоор зөөгдэхэ.

Чехословакиин түмэр замда hэлбэн шэнэдхэлгын хүдэлмэри үргэноор хэхэнэй, поездүүдэй ябаса үргэдхэhэнэй ашаар ашаа зөөлгэ 5,3 процентээр ургаха.

ПАРИЖ

ФКП-гэй Политбюрогой мэдүүлгэ

ТАСС

Францин Коммунис партиин Политбюро мэдүүлгэ тунхаглахадаа, бухы орон доторой хэрэг үзэлтэй хүсэнүүдэй нэрэ хүндэтэй болохо байлыень парламентын hунгалтын дүнгүүд гэршэлбэ гэжэ тэмдэглэнэ.

Урдахи hунгалтатай сасуулхада, ЮДР, бээ даахан республиканецууд, центристнүүд орой хамта 1.300.000 hунгагшын дуу, 100 гаран депутадай hуури алдаа гээд ФКП-гэй Политбюрогой мэдүүлгэ дотор заагдана. «Реформаторнуудай хүдэлөөнэй» хүтэлбэрилэгшэдэй тэдээндэ хамжаланай ашаар Национальна суглаанда булюу байдалтай болоо.

hунгалтын 1-дэхи, 2-дохи турта зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүд правительствын олонхиин партинуудhаа үлүү олон дуу абаhан байна гээд ФКП-гэй Политбюрогой мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэ уялда зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй холбоое 2 миллионоор олон хүн дэмжээ. Тиигээшье hаань, hунгалтын хуули зүүнэй үзэлтэй партинуудай парламентда түлөөлэгшөө эльгээхэ аргагүй болгоhон байна.

БОНН

Вьетнамай арадтай hанал нэгэтэй

ТАСС

«Вьетнам арадтай hана лаа нэгэдэлгын ябуулга эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлхэ уряатайгаар Баруун Германидахи демократиин бүхы хүсэнүүд урагшална» гэжэ Вьетнамай хэлэлдээндэ хамтаа ФРГ-гэй арадта хандаба.

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй үдхэгэн түйлай ехэ hандалал hэрэглэгдэнь бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүнүүд вьетнам арадта хэзээ шьеэ хэндэ шьеэ ехэ туhа хүргэхэ ёhотой. Вьетнам Арадай Федеративна республикадахи хани нүхэд тэдэндэ туhаламжа үзүүлгээ улам үргэдхэхэ зэргэтэй гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын хүдэлөө үргэдхэн бэхижүүлхые, тэдэндэ политическэ ба материальна туhаламжа үзүүлхэ Баруун Германиин коммунистнүүд эрид шиидэнги гэжэ Германиин коммунис партиин правлениин Президиумэй гэшүүн Герман Готье мэдүүлээ.

Мюнхендэхи «Вьетнамтай уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгэ» гэдэг эмхи Ханойдо хүүгэдэй больница барихада мүнгэ суглуулhан байна.

САН-ХОСЕ

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ИЛАЛТА

ТАСС

Коста-Рикадахи саахар үйлэдбэрилдэг «Пальмар» заводой хүдэлмэришэдэй гурбан үдэрөй буhалгаан илалтаар дүүрээ. Салин хүлhыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень hайжаруулха эрилтэ буhалгаалагшад табиhан байна.

ЮАР. Африкан арадай сүлөөтэ байдалайнгаа, эрхэнүүдэйнгээ түлөө хэhэн тэмсэлые Урда-Африкын Республикын ...[illegible] гаргадаг засгаархид хайра гамгүйгөөр дарана. Бубалгаанай ...[illegible] хүсэл зоригые мохоохын тула, нюдэ хордохоодог газ хэрэглэнэ, энгэй хүнүүдые олоорь барижа хаана.

Зураг дээрэ: Дурбан хотын хүдэлмэришэнине полицинхид баhа дорожолон сохижо байна.

ТАСС-ай фотохроникэ.

ХАНОЙ

Париждахи хэлсээнэй эбдэлээр

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээе сайгон захиргаан эбдэжэ, мартын 7-hоо 10 болотор Урда Вьетнамда 28 добтолго хэhэн байха юм. Авиаци, артилли ба, танкнууд тэдэниие дэмжээ гээд Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентство мэдээсэнэ. Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байhан районуудые сайгон артиллери хэдэн арбаад удаа буудаба.

ХАНОЙ

Баалалтаар нүүлгэнэ

ТАСС

Февраль, март hаранууда Урда Вьетнамай эрьэ шадарай Куангчи, Куангнгай провинцинуудта ажаhуудаг 6 мянга гаран хүниие сайгон захиргаан Түбэй када гүбээлэг газартахи Ламдонг провинциин Биньтхуан гэжэ район руу баалалтаар нүүлгээ. Сайгон захиргаан мэдүүлhэнэй ёhоор, ойрын сагта эдэ хоёр провинциhаа үшөө 10 мянган хүн тиишэ нүүлгэгдэхэ байна.

НЬЮ-ЙОРК

Эзэрхэг түримхэйшүүлые дэмжэн тухирна

ТАСС

«Гүйhан эрнhэн бухы юумэнэй хүсэлдүүлхые, тэдэнэй дунда буу зэбсэгээр хангахые Вашингтон найдуулаа»,— гээд, Израилиин премьер-министр Г. Меир, хоёр долоон хоногой турша соо США-да айлшалахаа hүүлээр Лод Аэропорт дээрэ мэдүүлээ. «Израиль тушаа бэелүүлдэг политикаа США хубилгахагүй байна»,— гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Араб оронуудта эсэргүүгээр Израилиин зэрхилхатаадой үүдхэhэн харжис мүу хай ябуулгануудые Вашингтоной бүрин дэмжэжэ байhаниинь Г. Меирэй мэдүүлгэhээ элирнэ.

БЕЙРУТ

Харата ябуулгаа үргэлжэлүүлhээр

ТАСС

Ливанда эсэргүү харата ябуулгаа Израилиин дээрэмшэ сэргэшэд үргэлжэлүүлнээр. Мартын 12-ой үдэшэ Израилиин «Фантом» түхэлэй хоёр самолет Ливанай агаарай дайда руу нэбтэрэн орожо, Сайда хото, палестин хашагдан зугадагшадай лагерь дээгүүр нилдэн гараа гээд «Аль-Хаят» газета бэшэнэ. Тэрэ 48 часай турша соо Израилиин сэргэй автомашинанууд, сэргэйн хүндэ техникэ Ливанай зүүн-урда хияэ зүбшүүлан татагдаhан байна.

ХАНОЙ

Хамтын бүлэгүүдые байгуулха

ТАСС

Урда Вьетнамhаа США-гай сэргүүдые ба тэдэнэй союзнигуудые гаргалга хойноhоо хиналта хэхэ хамтын бүлэгүүд байгуулагдаа юм. Дүрбэн талын сэргэй хамтын комиссида оролсодог делегацинуудай толгойлогшонор энэ шиидхэбэри абаhан байна.

ПАРИЖ

ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙН ХЭЛЭЛГЭ ҮГЭ ТУХАЙ ФРАНС ПРЕСС ДАМЖУУЛНА

ТАСС

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэй дашарамдуулан, Хятадай 200 экспертын ба т...[illegible] бүлэг гэшүүдэй үдэ Чжоу Энь-лай үгэ хэлэхэдэ, ...[illegible] Бяое гэмнэжэ хэлэhэн ...[illegible] гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Пекинhээ дамжуулна. ...[illegible]

Хитадай хэблэлдэ тухай ...[illegible] лагдагүй гэжэ агентство ...[illegible] на. Лю Шао-цидэ эсэргүү ...[illegible] гээр Мао Цзэ-дунай ...[illegible] тэмсэлые hаадашалаа, ...[illegible] Бяо ехэ засаг гартаа ...[illegible] байна гэжэ Чжоу Энь-лай ...[illegible] ронние гэмнэнэ. «Линь Бяо ...[illegible] Чэнь Бо-да болон тэдэнэй ...[illegible] да баригшад тушаа ...[illegible] гээр мурдэлгэ үнэ ...[illegible] дүй байна,— гэжэ ...[illegible] Энь-лай хэлэбэ.— ...[illegible] дахи хэрэгээр» мурдэлгэ ...[illegible] дүүрэхэдэ, энэ ...[illegible] риин оронуудтахи ...[illegible] таа мэдээсэхэдэ.

Линь Бяое гэмнэhэн тухай Чжоу Энь-лайн ...[illegible] рүүшынхиэ хэлэгдэhэн ...[illegible] гэжэ агентство тэмдэглэнэ.

ВЕНЭ

КНР-эй ГАДААДЫН ПОЛИТИКА ТУХАЙ АВСТРИЙН ГАЗЕТЭ БЭШЭНЭ

ТАСС

Ойрын hаранууда ...[illegible] соо КНР-эй гадаадын ...[illegible] гүүдэй министр ...[illegible] фэй Азиин, Африкын, ...[illegible] ропын олохон оронуудта ...[illegible] юрэ бусын айлшалга ...[illegible] түхэерэн гээд Венын «...[illegible] рир» гэжэ буржуазна газета бэшэнэ. «Соёлой хубисхалай» үедэ Хятадын олон ...[illegible] нуудтай таhалhан ...[illegible] раа Хитадуудые эрилтэ ...[illegible] ра бодолтой гэжэ ...[illegible] элирхэйлнэ. «Соёлой хубисхалай» дүүргэhэнэй hүүлээр ...[illegible] Советскэ Союзда ...[illegible] номнол хэжэ ...[illegible] сэбээ бэелүүлхые Пекин ...[illegible] хүтэлбэрилэгшэд бодожо ...[illegible] байна.

Энэ асуудалда бухы ...[illegible] на бодолоо элсүүлхэ ...[illegible] тай болохын тула ...[illegible] багаа хамгаалха ...[illegible] КНР арсалан байна ...[illegible] hүүлэй ...[illegible] гэжэ Советскэ Союзда ...[illegible] харша номнол ябуулна ...[illegible] дэмжэлгэ абахын ...[illegible] ханинарые, союзнигууд ...[illegible] бэдэрэжэ эхилээ hэн.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:

14.35 — hүүлэй hонин. 14.45 — hурагшадта зориулагдаhан дамжуулга. 15.30 — «Олон миллион хүнэй ленинскэ университет». Ажалай социалис жаяг журам. 16.00 — Үнгэтэ телевидени. Дэлхэйн эрхим түрүү фигуристнуудай мэргэжэл шадабари харуулха. «В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадионой Спортын ордон соохоо дамжуулга хэгдэхэ. 19.00 — «Время» — информационно программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — «Хонхо» гэhэн телевизионно журнал (буряад хэлэн дээрэ). 20.00 — Кинопанорама. 20.20 — «Манай айлшан» — хүгжэмтэ программа. 21.00 — «Партиина ажабайдал». 21.30 — Концерт.

«Орбита» харуулна:

22.00 — «Чернявские хроники» — телевизионно баримтата фильмын премьерэ. 23.00 — Үнгэтэ телевидени. «Карусель» — телевизионно шэнжэлгэ. 23.45 — Техническэ заабарилал. 24.00 — «Время» — информационно программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:

19.30 — Ю. Герман. «Дорогой мой человек» — Москвагай, Малая Бронныдохи драмын театрай зүжэг. Заабарлалтын үедэ баримтата фильм харуулагдаха.

Улаан-Үдэ харуулна:

22.05 — «Интервью, которого не было» — телевизионно хүгжэмтэ фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Мүрысөөн: «Буряадай АССР, Шэтэ, Яхад» — түрүү бэшэ. «Модо бэлэдхэгшэдэй ажалай нэрэ үдэр» — суглуулбари. «Бүхэдэссин харалгада» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Арад зоной үүсхэлэй булаг» — «Правда Бурятии», «Буряад Үнэн» газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөн.

Гурбадахи хуудаhанда. «Жаяг харгыень шалахаб» — С. Табдаевай статья. АПН-эй «Лунохол-2» тухай статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Взводой политхүтэлбэрилэгшэ» — Н. Зичин, Д. Скрипковой статья. Орон доторой, республикын болон нютаг нютагай hонин. Спорт.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакторай — 54-54, приемная — 54-93, зам. редактора — 62-62, зам. редактора — 62-62, ответ. секретарь — 59-52, ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — информации — 34-05, общественная приемная — машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-...

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03436. Заказ № ...